

L'ESTARTIT.

Joan Pericot, Medalla de Plata III Concurs Provincial. Girona 1958.

«CORAL DE SANG», la novela de Estartit, y su autor: ANTONIO RIBERA

Presentamos a nuestros lectores la personalidad de Antonio Ribera, escritor de temas submarinos e interplanetarios y consumado «hombre-peze». Su conocimiento de las profundidades marinas y su amor por la Arqueología han hecho de Antonio Ribera una figura del «mundo del silencio». Es autor de la primera guía subacuática del mundo, de la «Guía Submarina de la Costa Brava», y ha sido también el primer hombre de letras que se ha lanzado, en nuestro país, a crear temas de ficción científica de carácter novelístico.

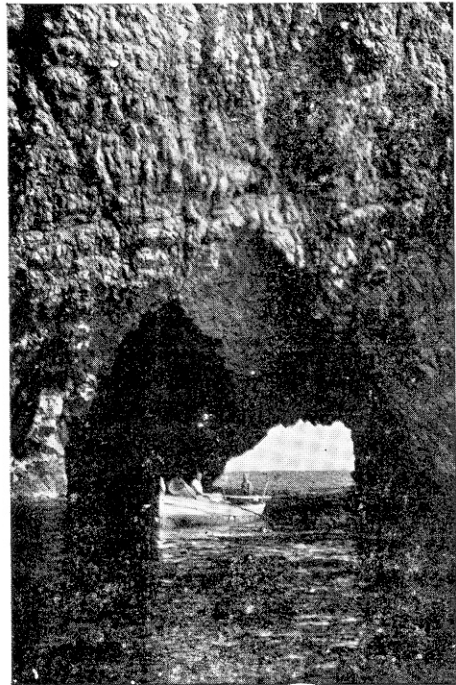
Antonio Ribera es hombre de doble personalidad; por un lado buceador y arqueólogo submarino, de humanidad genuinamente mediterránea; por otro, hombre moderno y proyectado al futuro. Joven aún, nació en Barcelona el 15 de enero de 1920, Antonio Ribera es una figura de nuestras letras de positivo valor. Comenzó su brillante carrera literaria como poeta publicando el libro de poemas «Terra de Somni». Su profundo conocimiento del inglés le valió un Premio del «Pen Club» como excelente traductor de los mejores poetas de la Gran Bretaña. Luego, en el «Llibre dels set somnis», continúa su obra de poeta —esta vez en prosa— amante del pasado clásico de la Antigüedad. Pero un día, el escritor se conmueve, entra en contacto con el naciente «CRIS» (Centro de Recuperación e Investigaciones Submarinas) convirtiéndose en un consumado «hombre-peze» que escribe bellísimos libros sobre este otro planeta que es el fondo del mar. Y nos ofrece la primera novela propiamente ficticia sobre tema submarino, titulada «Coral de Sang», en la cual se conjugan admirablemente sus experiencias subacuáticas con sus notables dotes de narrador y su acertada concepción argumental con su inspirada y poética prosa. «Coral de Sang», es además para nosotros torroellenses motivo de singular complacencia, por cuanto su acción discurre totalmente en nuestro Estartit, de cuyas bellezas ha sido Antonio Ribera un divulgador destacado. En esta novela, exquisita obra literaria cuya lectura íntegra recomendamos con el mayor interés, Antonio Ribera nos describe con maestría excepcional el fascinante hechizo del mundo submarino de las islas Medas, consiguiendo el autor hacernos percibir a través de su bella y perfecta descripción aquel propósito suyo expuesto en el prefacio de plasmar «l'esborradis record de la flaire salobre, del gust d'alga en la boca, de la llum freda de novembre, de l'aire de roca i de mar...»

Sean estas sinceras palabras de presentación de Antonio Ribera el testimonio conjunto de nuestra admiración por su obra literaria y de nuestro agradecimiento por su interés en propagar las cualidades de Estartit, este singular paraje de la Costa Brava que ha merecido las preferencias de innumerables artistas que han sabido captar el encanto de su agreste paisaje y sus genuinas gracias marineras.

CORAL DE SANG

(FRAGMENT)

A les set del matí, en Robert ens desperta obrint de bat a bat els porticons. En Robert és un xicot prim, nerviós, de cara xuclada i bruna; un empordanès de socarrel, garlaire com tots els de la seva terra. En immersió respira com un ocelllet; tots li envegem la manera com sap administrar-se l'aire. Quan tots som fora, en Robert encara dura un quart més. Estalvia l'aire comprimit com si fos or a l'estat gasós. Hi ajuda, però, la seva còrpora minsa, la seva reduïda capacitat pulmonar. Els gegantassos i els atletes de circ no han estat ni seran mai bons bussadors.

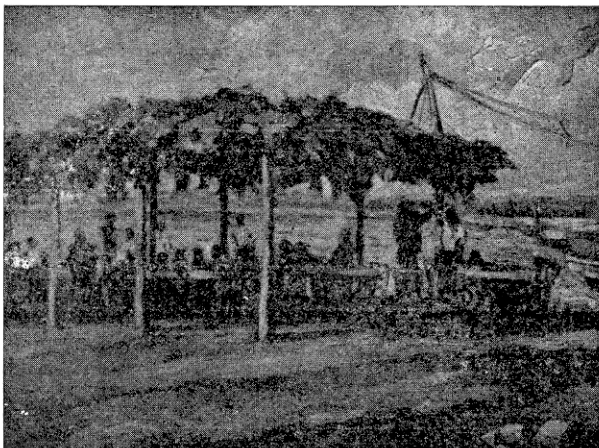
A tres quarts de vuit ens reunim amb Fèlix, el pescador de la localitat que ens portarà en la seva barca a les Medes, i Ruggieri, el patró coraler italià. Ruggieri té una bella testa romana, i malgrat els seus cinquanta anys encara es manté altiu i ferm. Tot el seu posat revela l'antic miliari acostumat a manar i ésser obeït. Parla un suau castellà amb accent italià, i la seva persona irradia una viva simpatia. Carreguem quatre grosses botelles a la barca, a més dels nostres tribotelles amb aire a cent cinquanta atmosferes de pressió. Fa un matí d'un fred viu i un aire net. Unes quantes criatures i badocs contemplen com carreguem el bot d'en Fèlix.

L'Estartit, en aquella hora d'un matí de diumenge, encara dorm. Els pescadors no s'han fet a la mar i descansen. El carrer Major —gairebé l'únic carrer del minúscul poble, on hi ha la fonda Vila, l'estanc i dues o tres botigues— és desert i silenciós encara. La nostra *rubia* hi ha avançat, la nit anterior, amb infinites precaucions, car en aquesta època de l'any està convertit en un veritable bassalot de fang. A la platja, les barques s'arreglaren, immòbils. El gran sorral s'estén cap a la llunyania, en la immensa corba de la Platja de Pals, cap a garbí. Quan el matí estigui més avançat, l'esplanada que hi ha entre la platja i l'Hotel Montserrat s'anirà poblant de grups de pescadors desenfeïnats, amb llurs millors vestits de pana, que donaran un aire de diumenge a la vila, amb les mans a la butxaca i l'aspecte desmanyotat de la gent que no està avesada a no fer res.

A l'Hotel Montserrat hi ha gran afluença de turistes a l'estiu, sobre tot anglesos. Ara, però, és gairebé buit, amb excepció de dues o tres dames angleses d'edat indefinida que llegeixen i fan mitja sota el que per a elles deu ésser una *verandah* i que per a nosaltres és un vulgar porxo. L'Estartit, fet i fet, m'agrada. És una població pacífica, dins dels grans corrents turístics de la Cos-

ta Brava. A l'estiu, la gent que hi va és més reposada i correcta que la gernació virolada i *shocking* que va a Tossa, per exemple. Sobretot anglesos. Sí, sobretot anglesos.

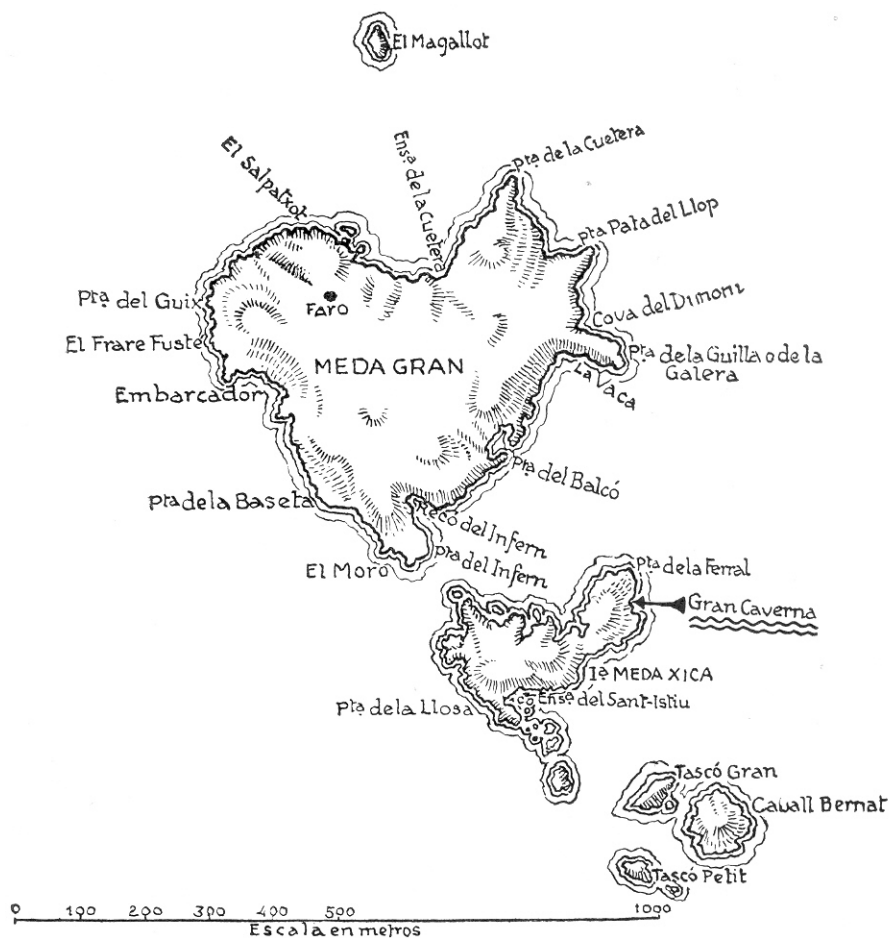
Ens fem a la mar. Aviat doblem la punta de l'escullera i prenem el camí de les Medes, que s'alcen grises i immòbils a menys d'una milla. Tots tres portem ja els vestits de goma esponjosa, de tres mil·límetres de gruix, que ens defensaran de les fredes aigües hivernals. Ruggieri porta una gruixuda pellissa, i de tant en tant es bufa les mans i ens mira somrient.

«L'ombrera d'en Bernat». Oli de Joan Fuster.

Deixem a l'esquerra la mola imponent de la Meda Gran i ens acostem a la Meda Xica. Passem entre aquesta illa i les Farranelles, el Tascó gran i el Cavall Bernat, una roca de forma curiosament fàl·lica, com el seu homònim montserratí. Al sud de la Meda Xica hi ha una raconada en els altius espadats. En Fèlix ens ha dit que és allí on, a vuit metres de fondària, trobarem el misteriós pou, entrevist pels bussos coralers, que mena a les entranyes de roca de l'illa. Mentre donem el darrer toc als nostres equips, penso en les llegendes de tresors i de pirates que congriaren les Medes. Qui sap si... L'Eduard em demana que li passi pel damunt del cap els tubs anellats i li obri l'aixeta de conservació de l'escafandre. Ho faig i ell mossega l'embocadura, fent una aspiració. Se sent un suau xiulet. Perfecte. En Robert m'ajuda a carregar-me el tribotella i a subjectar-me els tirants amb les sivelles de seguretat. En Fèlix, amb la gorra encasquetada fins a les orelles, ens esguarda amb el seu rostre roig, rodó i despert. En Pere, el seu ajudant, un pescador de faccions tosques i nobles, una mena de mossèn Cinto mediterrani amb gorra de punt, ens mira també encuriós.

El gosset d'en Fèlix es posa a bordar forassenyadament quan l'Eduard salta dempeus per la borda, fent un gran xipolleig en caure a l'aigua. En Robert i jo el seguim, recolzant-nos en les esquenes amigues d'en Pere o d'en Ruggieri a fi de saltar. Un cop tots tres a l'aigua, ajustem les nostres ulleres, que abans hem esbandit amb aigua de mar, bufem pels nostres tubs respiradors, mirem cap al fons, que no es veu. L'aigua és bastant tèrbola i plena de partícules en suspensió, mogudes per un lleu corrent. Les parets espadades de roca davallen cap a la fondària, recobertes de negres taques. Garotes. El corrent m'ha fet derivar a uns vuit metres de la barca. Pego uns enèrgics cops de peu per tal d'acostar-m'hi. Ruggieri ens dona, sol·licit, el nostre equip de coralers autònoms: un sac amb la boca oberta per un cèrcol de filferro i que ens pengem al braç, un llum submarí que subjectem a l'avantbraç esquerre en un suport imaginat per en Robert (en realitat un suport d'extintor d'incendis d'automòbil; d'aquesta manera la nostra mà queda lliure per a treballar en el sostre de la cova); i finalment la piqueta, amb la qual arrencarem el coral, amb copets seguits i suaus a la base, a la mateixa roca si pot ser, segons ens ha explicat Ruggieri.

Mapa de les Illes Medes.

Bastant engavanyat per tot el meu equip i la manca de pràctica, pico cap avall aixecant els peus enlaire, després de mossegar l'embocadura de l'aparell. A sota meu, en Robert i l'Eduard ja davallen, com dos enormes peixos. En Robert, com sempre, va davant, decidit i sense mirar enrera per veure si el seguim. Als cinc o sis metres sento gran dolor a les oïdes; bufo enèrgicament pel nas oprimint el caire inferior de les ulleres i la pressió es restableix a banda i banda del timpà. No sento gens de fred, tot i que l'aigua deu estar a uns catorze graus només.

Em creuo amb partícules flotants, que deriven en el corrent submarí. L'aigua té un color blau clar, bastant brut. El meu profundímetre marca set metres. A un metre sota meu, l'Eduard i en Robert examinen una negra obertura més o menys horitzontal oberta en un replà de l'espadat submarí. Deu tenir uns quatre o cinc metres de diàmetre. És l'entrada del pou de què ens ha parlat en Fèlix.

Miro enlaire. En la llum pal·lida que devalla de la superfície, veig una negra silueta ovalada: la barca, allà dalt de tot. Tinc una mica d'aigua a les ulleres, que em molesta bastant. Encara no he après de buidar-les tirant el cap enrera i aixecant el caire inferior, ensems que es bufa d'una manera suau i sostinguda. Les meves exhalacions fan soroll de clàxon, i puguen com discos d'argent, apla-

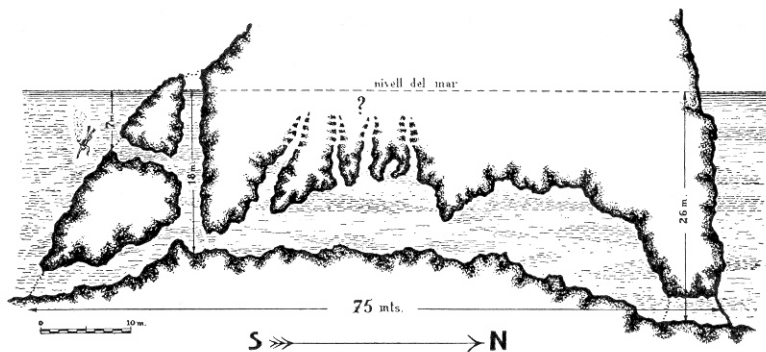
nats, cap a la superfície. De vegades les exhalacions dels meus companys trenquen al meu voltant, en mil bombolles diminutes.

Sense pensar-s'hi més, els meus companys devallen pel negre pou. Jo faig un vaitot i davallo també, encara que no em fa prou goig. El pou va devallant, amb una admirable regularitat. Parets nues i llises. El meu profundímetre marca deu metres... dotze... catorze... quinze... setze... disset... divuit... El fons. Som al fons d'una ampla xemeneia rocosa, l'entrada de la qual es veu allà dalt, com un cercle de llum pal·lida. Les ulleres, com les viseres d'un cavall, només em deixen veure un sector no gaire ample del meu davant. Per fer-me càrrec del lloc on sóc, he de donar voltes senceres sobre mi mateix. A un costat veig un negre esvoranc: l'entrada de la cova. L'Eduard ja ha encès el seu llum i l'apunta enlaire. El potent raig lluminós desperta una orgia de colors: roigs, grocs, ocre, grisos... Veig les primeres branques de coral, un arbret misteriós i petit, recobert d'un fi borrisol de floretes blanques. Tot d'una em cau el sac al fons, que ara tinc a uns tres metres sota meu. És un fons molt accidentat, recobert de grans còdols. Davallo verticalment i veig el sac entre dues pedres. Observo amb enuig que vaig poc llastrat i tinc una constant tendència ascensional. Aixó em fatiga molt, ja que he d'agitar constantment els peus picant cap avall, o agafar-me a les parets de roca. L'esforç fet per recuperar el sac m'ha cansat i m'ha fet consumir molt aire.

L'Eduard es tomba cap a mi i em fa un senyal, indicant-me la cova. És una invitació a entrar. Per un moment penso a renunciar i tornar-me'n. Què hi faig, jo, a divuit o vint metres de fondària, al capdavant d'un pou submarí i a l'entrada d'una cova desconeguda, possiblement immensa i on no sé què m'espera? A més, la cova es veu negra com gola de llop. Ni el raig del llum no arriba al seu fons impenetrable. Però els meus companys ja s'hi endinsen, i jo, tot d'una, em trobo seguint-los i passejant el raig del llum per un sostre meravellós, constel·lat de coral i esponges grogues. No m'adono que passem sota un altre pou que s'alça cap a una misteriosa altura. La cova és immensa; el sostre va pujant suaument, sempre guarnit de coral i fent petites coves, voltes i anfractuositats. Em giro i veig una arcada baixa i majestuosa, que deixa entrar un dèbil resplendor: l'entrada. Deu estar a uns set o vuit metres sota nostre. Seguim pujant i tot d'una enfoco el raig del meu llum al profundímetre. Amb astorament, constato que estem només a cinc metres de profunditat en relació al nivell del mar. Si ara hi hagués un contratemps, per sortir hauríem de davallar primer fins a vint metres, trobar la sortida del pou i remuntar-lo. Damunt nostre tenim tota l'illa; tones i tones de roca

Els meus companys ja fan coral. Sento el tac-tac-tac sec de les piquetes, que l'aigua em transmet perfectament, millor conductor del so que l'aire. En Robert, *penjat* al sostre, agafa amb la mà esquerra una branca de coral, il·luminada pel seu llum, i amb la dreta pica regularment a la base de l'arbrissó petri, que aviat cau al seu sac. Jo l'imito, i aviat la tasca em fascina. He oblidat totalment la por, i només sento joia i meravella. Som els primers homes que visiten l'antre submarí; durant mil·lenis el coral hi ha anat creixent lentament, no torbat per ningú. Respiro perfectament i el meu cor batega amb regularitat. Em concentro en la tasca de coral. Som els primers bussos autònoms que fan coral, a Catalunya. Estic vivint, doncs, un dia històric... i he passat també una por històrica!

Però ara ja no en tinc. Em desplaço lentament pel sostre immens de la caverna. Hi ha unes misterioses i estretes xemeneies rocoses que es perden cap

Secció longitudinal de la Gran Caverna de la Meda Xica (segons Robert Diaz).
Posteriorment permeten assenyalar que la longitud de la Caverna és de 150 metres,
o sia, el doble de la que indica el gravat.

amunt... cap on? Devers una cova interior... amb aire? Devers la cova del tresor llegendari?... Intento ascendir per una de les esclètes rocoses, però el meu pit frega les branques de coral i les meves botelles colpegen les parets de pedra. Massa estret i perillós. Ara em trobo al bell mig de la caverna. Faig un descobriment meravellós. L'entrada per on hem penetrat ja no es veu, però ara veig una altra entrada, al cantó oposat, a l'altra banda de l'illa... La caverna la travessa tota per sota. La meda Xica és buida com una campana, com asseguraven els vells bussos grecs coralers. Contemplo amb atenció l'altra entrada. Sembla més profunda que la *nostra* (després sabérem que estava a 26 metres). I també és més gran: una amplíssima portalada, amb una gegantina roca triangular al centre, quasi migpartint-la i assenyalant amb la punta cap a un boirós vestíbul recobert de grans lloses. La llum entra —cau— per aquesta portalada com un vel blavós. El vestíbul és molt esbarjós; trenta o quaranta metres quadrats. D'una entrada a l'altra hi ha d'haver més de cent metres. Ara semblen tres insectes penjats al sostre d'una cambra, el trespol de la qual queda a molts metres sota nostre.

Tot d'una l'aire em comença a arribar amb dificultat. Si fos en mar lliure no m'hi amoïnaria. Posaria tranquil·lament la reserva, seguiria encara a baix uns deu minuts, i pujaria quan pràcticament no em quedés aire. En ascendir, l'aire residual de les botelles s'expandiria, i podria anar respirant fins a la superfície. Però aquí era diferent. Posar la reserva volia dir anar-se'n tot d'una. No es podien fer bromes dins d'una caverna amb l'entrada més baixa, que podia convertir-se en una trampa mortal. Vaig estirar doncs la vareta metàl·lica de la reserva, i vaig iniciar pausadament el descens, mentre l'aire m'arribava en gran quantitat a l'embocadura. Cap a l'altra sortida, la coneguda. En ésser a divuit metres, amb l'arcada imprecisa davant meu, vaig mirar enlaire. El pou. Vaig ascendir sense presses, veient brillar la superfície al capdamunt. En emergir, quan el meu cap trencà el tel subtil que separa l'aigua de l'aire... em vaig trobar voltat de roques per tot arreu! Havia sortit per un pou desconegut, que donava a l'aire lliure, sí, però que estava completament voltat de roques. Amb el meu feixuc tributella em costaria molt escalar-les. El pou donava justament a l'altra banda de l'espada; era el pou, segurament on Ruggieri havia instal·lat la bomba de mà pel seu bus de casc, el qual s'hi havia enfonsat. Però a més la mar s'havia mogut un xic i les aigües del pou, comunicants amb les exteriors, pujaven i baixaven escumejants. I jo pujava i baixava amb elles, al bell mig d'un

pou de tres metres escasos de diàmetre. La situació no era gaire falaguera. Encara admetent que em pogués enfil·lar per les parets abruptes del pou, m'esquinçaria el vestit de goma o m'escorxaria mans i genolls... si el pes del tribotella no em feia fer una mala caiguda. Vaig optar per seguir a l'aigua, que al cap i a la fi era el meu element.

Submergint la cara, vaig veure les parets nues del pou que devallaven verticalment. Aquella visió em tranquil·litza. Allà no hi havia perills de cops i de caigudes. El tribotella no pesava. Però, i l'aire? La reserva devia estar quasi esgotada. Una reserva quasi esgotada, deixa de donar aire de sobre si es vol baixar. Però no m'hi vaig pensar més. Vaig fer una ràpida capbussada, i avall!

El que em temia. Als set o vuit metres, va deixar de sortir aire. Per més que xuclava, no en sortia ni una engruna. Vaig fer els deu metres restants sense respirar, pensant que si aconseguia remuntar el pou autèntic, tornaria a tenir una mica d'aire, almenys per als darrers metres. Vaig passar per sota l'arcada de la cova i vaig pujar com un llamp pel pou veritable, notant que la broma no podia durar gaire estona més. Però allà dalt ja brillava la superfície!.. I el meu tribotella m'obsequiava amb una mica d'aire, quan ja no podia aguantar ni un segon més.

Traient el cap de l'aigua, vaig respirar ansiosament. A dos metres tenia la barca. Ruggieri em saludà somrient, amb un gran gest amical.

ANTONI RIBERA